

בס"ד. שיחת ש"פ פינחס, מבה"ח מנחם-אב, ה'תשכ"ד.

בלתי מוגה

א. בנוגע למנין בניי שבפרשתנו¹, מפרש רש"י²: "משל לרועה שנכנסו זאבים לתוך עדרו והרגו בהן (כמ"ש³ "ויהי אחרי המגפה"), והוא מונה אותם לידע מנין הנתרות. ד"א כשיצאו ממצרים ונמסרו למשה נמסרו לו במנין, עכשיו שקרב למות ולהחזיר צאנו, מחזירם במנין".
וצריך להבין⁴:

רש"י פירש כבר בהתחלת ספר במדבר: "מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה", וא"כ, למה צריך רש"י לבאר טעמים נוספים למנין בניי שבפרשתנו?

ב. וכן צריך להבין בפירושו רש"י בהתחלת ספר במדבר, שלאחרי שמפרש ש"מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה", מוסיף, "כשיצאו ממצרים מנאן וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנתרים, כשבא להשרות שכינתו עליהן מנאם":

כיון שיש טעם למנין בניי "כל שעה" — "מתוך חיבתן לפניו", למה צריך לחפש טעמים נוספים להמנין בקשר למאורעות מסויימים, כמו "כשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנתרים", ואדרבה, טעם זה סותר לכאורה להטעם ד"מתוך חיבתן לפניו"?

גם צריך להבין מ"ש רש"י ש"מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה":

בנוגע למנין בניי במשך כל הזמנים — איתא במדרשי חז"ל⁵: "בעשרה מקומות נמנו ישראל. אחד בירידתן למצרים, בשבעים נפש ירדו אבותיך וגו'⁶, ואחד בעלייתן ("כשיצאו ממצרים"), ואחד אחר מעשה העגל ("כשנפלו בעגל"), ושנים בחומש הפקודים ("כשבא להשרות

¹ ש"פ במדבר בתחלתה (לעיל ע' 4 ואילך). וש"נ.

² 5) תנחומא תשא ט. במדב"ר פ"ב, יא. פס"ר

³ פ' כי תשא בסופה. פסדר"כ פ' שקלים. יל"ש

⁴ ר"פ תשא (רמז שפז). זח"א רסב, א.

⁵ 6) עקב יו"ד, כב.

(1) כו, ב ואילך.

(2) שם, א.

(3) עוד ענינים בפרש"י זה — ראה לקו"ש

חי"ח ע' 326 ואילך.

(4) עוד ענינים בפרש"י זה — ראה שיחת

שכינתו עליהן" ע"י הקמת המשכן, והמנין שבפרשתנו קודם הכניסה לארץ), ושנים בימי שאול .. ואחד בימי דוד .. ואחד בימי עזרא .. ואחד לעתיד לבא" (ע"י הקב"ה).

וכיון שמצינו שמנין בניי אינו אלא עשר פעמים — מהו הפירוש בדברי רש"י "מונה אותם כל שעה"?!

ויש להוסיף בגודל התמיהה שבדבר:

בין עשרה מקומות אלו גופא — הנה המנין של כל בניי הוא רק בחמשה פעמים הראשונים ולעתיד לבוא, משא"כ המנינים שבימי שאול, בימי דוד ובימי עזרא, שבהם נימנו רק חלק מבניי⁸. וחמשה מנינים אלו — הנה מלבד המנין שבירידתן למצרים, היו ד' מנינים בזמן היותם במדבר: ג' מנינים במשך שנה וחצי הראשונה, ומנין נוסף בשנת הארבעים!

וא"כ, מהו הפירוש ש"מונה אותם כל שעה"?!!

ג. ויובן בהקדים מ"ש השל"ה⁹ (הובא ונתבאר בדרושי חסידות¹⁰) שמנין בניי הוא בכדי שיהי' בבחינת "דבר שבמנין" ש"לא בטל"¹¹, והיינו, שאע"פ ש"אתם המעט מכל העמים"¹² [ועד"ז אצל בניי גופא, ששומרי תומ"צ הם במיעוט לגבי כללות בניי, וכן הוא בכל אחד מישראל, שהשעות שבהם עוסק בעניי תומ"צ הם מועטות לגבי שעות היום]¹³, מ"מ, לא יתבטלו, כיון שנעשו דבר שבמנין שאינו בטל.

ובהקדמה — שיש לחקור בפירוש "דבר שבמנין לא בטל", אם שלילת הביטול היא מצד המנין, או שהמנין הוא רק סימן על חשיבות הדבר, ובגלל היותו דבר חשוב, אינו בטל.

ולכאורה, אם נאמר שהמנין הוא רק סימן על חשיבות הדבר, אינו מובן מהו הצורך במנין¹⁴ — דממה נפשך: בדבר שאינו חשוב — לא יועיל המנין, ובדבר חשוב — הרי גם ללא המנין לא יתבטל מצד חשיבותו?!!

אך הענין הוא — שבנוגע לפס"ד ב"ד של מטה אם הדבר בטל

(7) יל"ש שם.
 (8) ראה ענף יוסף לתנחומא שם. פי' מהר"ו רסק"י.
 (9) חלק תושב"כ, שלשה מחנות (שמז, א).
 (10) ד"ה צהר תעשה לתבה תרע"ג (המשך)
 (11) ע"י קסד).
 (12) ואתחנן ז, ז.
 (13) ראה גם לקו"ש ח"ל ע' 213.
 (14) ראה גם תו"מ חל"ג ע' 462. וש"נ.

אם לאו, הרי זה תלוי בהמנין בפועל, והיינו, שגם כאשר הדבר הוא חשוב מצד עצמו, אין ב"ד יכול לפסוק שאינו בטל, אא"כ תתגלה חשיבותו ע"י המנין.

ולכן, כדי שתהי' תוקף המציאות של בני"י — שלא יתבטלו — בפועל ובגילוי, יש צורך למנותם בפועל, שע"י מתגלית החשיבות שלהם.

ד. והנה, בדין ד"דבר שבמנין לא בטל" יש פלוגתא¹⁵ אם "את שדרכו למנות שנינו", "דמשמע את המיוחד לכך, שאין אדם מוכרו באומד" (היינו, שתמיד מונים אותו), או "כל שדרכו למנות שנינו", ד"משמע כל דבר שיש בני אדם המקפידין עליו מפני חשיבותו למוכרו במנין" (והיינו, שדי בכך שיש פעמים שנמכר במנין, אף שיש גם פעמים שנמכר באומד ולא במנין).

ומזה מובן, שכדי שבני"י יהיו בבחינת "דבר שבמנין" ש"לא בטל" לכל הדעות — הרי זה צריך להיות באופן ד"את שדרכו למנות", היינו, שתמיד (לא רק לפעמים) יהיו נמנים, ובלשון רש"י: "מונה אותם כל שעה".

אמנם, גם להדעה "את שדרכו למנות שנינו", הרי אין הכוונה שבעל החפץ מונה אותו תמיד, אלא רק בשעה שצריך לידע מספרו, בשעה שמוכרו וכיו"ב (שלעולם אינו מוכרו באומד, אלא בכל שעה שמוכרו מונה אותו).

וכן הוא גם בנוגע למנין בני"י — שאין הכוונה שהקב"ה מונה אותם בכל רגע, "כל שעה" כפשוטו, אלא בכל עת שיש צורך בכך בגלל שינוי המצב כו' (כמו המנין בעת המכירה), ועפ"ז, הפירוש ד"כל שעה" הוא — מלשון הפנה¹⁶, כמו "וישע ה'"¹⁷, שפירושו "ויפן"¹⁸.

ולכן מוסיף רש"י (לאחרי שכותב "מתוך חיתתן לפניו מונה אותם כל שעה"), "כשיצאו ממצרים מנאן וכו'", ועד"ז בנוגע למנין שבפרשתנו: "לידע מנין הנותרות", או מפני "שקרב למות ולהחזיר צאנו, מחזירים במנין" — שהמנין הוא בגלל שינוי המצב ב"כל שעה" מזמנים הנ"ל.

ה. ובפרטיות יותר — בנוגע להמנין בחמשה מקומות הנ"ל (ס"ב) — מצד העילוי והחשיבות המיוחדת שנפעלה בהם באותה שעה:

17) בראשית ד, ד.

18) פרש"י עה"פ.

15) ביצה שם ובפרש"י.

16) ראה לקו"ת דרושי ר"ה סא, א. סג, ד.

ובכ"מ.

"אחד בירידתן למצרים ואחד בעלייתן" ("כשיצאו ממצרים") — התחלת ההכנה והענין דמתן-תורה (כמ"ש¹⁹ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"), שבו נעשו בני"י לעם, ובלשון הכתוב²⁰ "היום הזה נהיית לעם": בירידתן למצרים — התחלת ההכנה מצד המטה, כמבואר בארוכה בתורה אור פ' שמות²¹ ענין הזיכוך ד"כור הברזל"²² שנעשה במשך גלות מצרים; ובעלייתן — היציאה ממצרים והתחלת הענין דמ"ת מצד הבורא.

וכן "כשבא להשרות שכינתו עליהן" ע"י הקמת המשכן — כי, התכלית דמ"ת הו"ע המעשה (ולכן, כאשר המלאכים ביקשו שהתורה תינתן להם, הי' המענה "כלום כו' יצה"ר יש ביניכם"²³, שלכן צריך להזהיר על גניבה וגזילה וכיו"ב), כמארז"ל²⁴ "גדול תלמוד שמביא לירי מעשה", וענין זה נתחדש בעשיית המשכן, שלקחו י"ג (ט"ו)²⁵ דברים גשמיים ועשו מהם משכן לו ית'.

ו"אחד אחר מעשה העגל" — שע"י מעשה העגל שהי' בינתיים (בין יצ"מ להשראת השכינה במשכן) ניתוסף אצל בני"י עילוי חדש, באין ערוך לגבי העילוי דמ"ת ועשיית המשכן (שהם עליות שבסדר והדרגה), שזהו העילוי דבעלי תשובה לגבי צדיקים.

וכן קודם כניסתם לארץ — שאז נעשה עילוי חדש בענין המעשה, שהרי אינו דומה ענין המעשה כפי שהי' במדבר לכמו שהי' בכניסתם לארץ, וכמובן מזה שהמרגלים לא רצו להיכנס לארץ, באמרם ש"ארץ אוכלת יושבי" היא²⁶, ורצו שענין המעשה יהי' רק ברוחניות, אבל האמת היא ש"טובה הארץ מאד מאד"²⁷, שדוקא ע"י המעשה בגשמיות כפי שהי' בכניסתם לארץ, נעשה עילוי שלמעלה מהגבלה ("מאד מאד"), כמבואר בלקו"ת פ' שלח²⁸.

ו. ויש להוסיף ולבאר דיוק לשון רש"י בנוגע למנין בני"י "כשנפלו בעגל" — "לידע מנין הנותרים" (אף שלכאורה אינו מתאים על זה הלשון "נותר", שהרי היו מרובים יותר מאלו שנחסרו):

19) שמות ג, יב ובפרש"י. שמו"ר פ"ג, ד.
 20) וראה לקו"ש חל"ו ע' 7 ואילך.
 21) תבוא כז, ט. וראה ואתחנן ד, כ.
 22) בתחלתו. וראה גם יתרו עד, סע"א ואילך.
 23) שבת פט, רע"א.
 24) קידושין מ, ב. וש"נ.
 25) ראה בהנסמן בלקו"ש חכ"א ע' 153.
 26) שלח יג, לב.
 27) שם יד, ז.
 28) לז, א ואילך.
 29) ואתחנן שם.

ובהקדמה — שבתִיבת "נותר" יש ב' פירושים: (א) מלשון מותרות, שיריים בלבד, (ב) מלשון "דים גו' והותר"²⁹, שזהו יותר מהעיקר.

וב' פירושים אלו תלויים זב"ז — כי, השיריים והמותרות נמשכים מבחי' הבלי גבול, כמשל חבית המלאה על כל גדותי' עד שנשפך ממנה ויוצא לחוץ, שהסיבה לכך שיש שיריים ומותרות שנשפך ויוצא לחוץ היא בגלל מילוי החבית באופן שלמעלה ממדידת והגבלת הכלי.

וכפי שמצינו גם במ"ש³⁰ "ואת ובניך תחיי בנותר" — שיש בזה ב' ענינים הנ"ל: בפועל ובגלוי הי' ה"נותר" רק מותרות ושיריים מהשמן הקודם; אבל דוקא ב"נותר" הי' תוספת כח יותר מאשר בשמן הקודם, שהרי השמן הקודם הי' בו רק בכדי לשלם להנושים ("מכרי את השמן ושלמי את נשייך"³⁰), ואילו בנוגע ל"נותר" כתיב "תחיי בנותר", ודרשו רז"ל³¹ "עד שיחיו המתים".

וענינו בעבודה הרוחנית:

אמרו רז"ל³² "ארץ ישראל שותה מי גשמים, וכל העולם כולו מתמצית", "משיורי תמצית, מה שנשאר בעבים אחר שתייתה". וכן הוא בנוגע לזמן הגלות לגבי זמן הבית, שבגילוי הרי זה ענין של מותרות ושיריים בלבד. אבל לאידך גיסא, הנה דוקא ע"י הגלות מתעלים למדרגת בעלי תשובה שלמעלה מצדיקים.

וכללות הענין בזה — שהתשובה על החטא היא בחי' נותר, כי, ענין החטא והפגם שעל ידו, אינו בעצם הנשמה (שהיא תמיד באמנה אתו ית'³³), אלא רק בהארת הנשמה, שהיא כמו בחי' מותרות ושיריים; אבל דוקא ע"י התשובה שבהארת הנשמה כו', מגיעים למעלה יותר מעצם הנשמה ("נותר" למעליותא).

וכן הוא מצד הענינים כפי שהם למעלה — שהעילוי שבזמן הגלות הוא מצד בירור הניצוצות שנפלו במקום הקליפות כו', וניצוצות אלו, הנה כפי שהם בגילוי ה"ה בחי' שיריים ומותרות בלבד; אבל דוקא ע"י בירור ניצוצות אלו מגיעים למעלה יותר כו'.

[וזהו גם הרמז במארוז"ל הנ"ל על הפסוק "תחיי בנותר", "עד שיחיו המתים" — כי, הניצוצות שנפלו למטה במקום הקליפות נקראים

(32) תענית יו"ד, רע"א ובפרש"י.

(33) תניא ספכ"ד.

(29) ויקהל לו, ז.

(30) מלכים-ב ד, ז.

(31) ב"ר ספ"ה. יל"ש עה"פ (רמז רכח).

מתים, ד"מאן דנפיל מדרגי' איקרי מית"³⁴; ובירור והעלאת ניצוצות אלו הו"ע תחיית המתים].

יש לומר, שענין זה מרומז בדיוק לשון רש"י: "לידע מנין הנותרים" — שבוה נרמזת העלי' שלאחרי התשובה על החטא, שזהו העילוי שבענין ה"נותר", כנ"ל.

ז. ועפ"ז יש לבאר גם בנוגע לב' הטעמים שבפירוש רש"י בנוגע להמנין שבפרשתנו, הקשורים עם העילוי והחשיבות המיוחדת שנפעלה אצל בני"י "כל שעה" ש"מונה אותם":

בפירוש-טעם הא', "משל לרועה שנכנסו זאבים לתוך עדרו והרגו בהן, והוא מונה אותם לידע מנין הנותרות" — שמנין זה הי' לאחרי המגיפה שהיתה "על דבר פעור"³⁵ (בדוגמת המנין שלאחרי חטא העגל), שע"ז ניתוסף אצלם מעלת התשובה, שזהו העילוי שבענין ה"נותר", כנ"ל.

ובפירוש-טעם הב', "כשיצאו ממצרים ונמסרו למשה נמסרו לו במנין, עכשיו שקרב למות ולהחזיר צאנו, מחזירם במנין" — שמנין זה קשור עם העילוי שבהכניסה לארץ (כנ"ל סוס"ה), שהוצרכה להיות ע"י יהושע דוקא, לאחרי ש"החזיר צאנו" קודם הסתלקותו.

ח. אמנם, העלי' היותר גדולה של בני"י תהי' לעתיד לבוא, ואז יהי' המנין האחרון.

ומצד גודל מעלת העלי' דלעתיד לבוא, יהי' המנין האחרון (לא ע"י בשר ודם, אלא) ע"י הקב"ה בעצמו, כדאיתא במדרש⁷: "אמר הקב"ה, בעוה"ז היו בני אדם סופרים אתכם, אבל לעוה"ב אני אספור אתכם, ואין מי יספור אתכם, שנאמר³⁶ והי' מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר"³⁷.

(34) ראה זח"ג קלה, ב. הנסמן בא"ג ח"ב
 (36) הושע ב, א.
 (37) המשך ההתוועדות לא הגיעה לידינו
 לע"ע (המו"ל).
 (35) פרשתנו כה, יח.